

Związek frazeologiczny, frazeologizm - to stały, utarty, utrwalony w społecznym użyciu zwrot, który jest połączeniem dwóch lub więcej wyrazów, a którego znaczenie nie daje się sprowadzić się do sumy znaczeń składników.

Prawie wszystkie utrwalone zestawienia wyrazów należą do frazeologii, jednakże niektóre z nich znajdują się na jej pograniczu, jak na przykład: terminy, np. kwas siarkowy, rzeczowniki wielowyrazowe, typu samochód osobowy, czy publicystyczne połączenia, typu władza państwowa.

Do związków frazeologicznych zaliczane mogą być także przysłowia, porzekadła, sentencje i maksymy.

Związki frazeologiczne dzielimy według dwóch kryteriów:

1. Ze względu na charakter gramatyczny lub ze względu na rodzaj zespolenia. Stąd też wyróżniamy:
 - **wyrażenie**, gdzie frazeologizm tworzy rzeczownik, przymiotnik, imiesłów przymiotnikowy, czy rzadziej przysłówek, np. czerwony kur, słomiany zapał, ziarno niezgody;
 - **zwrot**, gdzie frazeologizm tworzy czasownik lub imiesłów przysłówkowy, np. dać drapaką, zgubić wątek, strzelić gafę;
 - **frazę**, gdzie frazeologizm jest zdaniem lub równoważnikiem zdania, przy czym elementy pozostają ze sobą silnie zespolone znaczeniowo, np. kij ma dwa końce, Szewc bez butów chodzi, Zły to ptak, co własne gniazdo kała, Co ma wisieć, nie utonie.
2. Frazeologizmy mogą być:
 - **luźne**, czyli taki, na którego znaczenie składają się znaczenia każdego z członów składowych, np. lot Ikara, lot ptaka, lot nad lasem;
 - **stałe** (tu: idiomy) - połączenia, których znaczenie tworzy całość i nie możemy dokonać w nich żadnej zmiany, ani w kolejności, ani w zasobie członów składniowych, np. zjeść z kimś beczkę soli;
 - **łączliwe** - wyrażenie przyimkowe do syta łączy się przede wszystkim z czasownikiem najeść się, całość znaczy zaspokoić głód. Inne przykłady: stary kawaler, stara panna.

Związki frazeologiczne mogą pochodzić z:

- Biblii np. oko za oko, ząb za ząb;
- mitologii np. pyrrusowe zwycięstwo;
- literatury np. jeśli nie chcesz mojej zguby, krokodyla daj mi luby;
- historii np. pójść do Canossy (z przeprosinami), czy umywać ręce;
- obyczajów np. podać czarną polewkę;
- zwyczajów danej grupy zawodowej (wezwać kogoś na dywanik, zielone światło);
- wyrażen gwarowych, czy slangowych np. poczta pantoflowa;
- języka potocznego np. puścić kogoś z torbami;
- reklam (świadomie upowszechniane przez producenta, np. cukier krzepi, świstak zawija sreberka);
- dzieł filmowych.

Przykłady ważniejszych związków frazeologicznych :

- Niedźwiedzia przysługa - wyrządzić komuś krzywdę bez intencji, złej woli;
- Mieć węża w kieszeni - być skąpym;
- Ikarowy lot - śmiałe plany, które mogą skończyć się tragicznie;
- Prawo pięści - bezprawie, prawo silniejszego;
- Nadstawić drugi policzek - nie odpowiadać przemocą na przemoc;
- Syzyfowa praca - bezsensowna, nieprzynosząca rezultatów praca;
- Puszka Pandory - zbiór, źródło zła, kłopotów nieszczęść;
- Wieża Babel - zgromadzenie ludzi mówiących różnymi językami;
- Umywać ręce - nie przyjmować odpowiedzialności za kogoś;
- Pleść androny - mówić dużo i bez sensu;
- Słomiany ogień - krótkotrwały zapal;
- Łabędzi śpiew - ostatnie przesłanie, ostatnie dzieło;
- Pięta Achilleusa - czyjaś słaba strona;
- Sodomia i Gomora - miejsce rozpusty i grzechu;
- Rozdzierać szaty nad kimś /nad czymś - lamentować, ubolewać z jakiegoś powodu;
- Kainowe znamię - piętno bratobójstwa;
- Od Annasza do Kajfasza - odsyłanie z miejsca do miejsca;
- Oddać coś za miskę soczewicy - oddać coś wartościowego za bezcen (w Biblii Ezaw oddał pierworództwo);
- Wdowi grosz - dar serca, nie liczy się wysokość ofiary, ale wartość, jaką ma ona dla ofiarującego;
- Rzucić perły przed wieprze - dawać czegoś cennego czy kosztownego temu, kto tego nie umie docenić;
- Manna z nieba - nieoczekiwany dar, zysk, niespodziewane dochody, ratunek w trudnej sytuacji;
- Wierzgać przeciw ościeniowi - daremnie się buntować;
- Pocałunek Judasza - pocałunek zdrady;
- Wilk w owczej skórze - człowiek podstępny, obłudny;
- Judaszowe srebrniki - zapłata otrzymana za zdradę, haniebnie zarobione pieniądze;
- Zakazany owoc - rzecz niedozwolona i dlatego pociągająca, niepożądana;
- Plagi egipskie - dotkliwe, nieznośne wydarzenia;
- Krzak Gorejący - cud;
- Zmienić się w słup soli - skamienie z wrażenia;
- Trąba jerychońska - krzykacz;
- Łono Abrahama - odpoczynek po śmierci;
- Alfa i Omega - człowiek, który wszystko wie, lecz także znak początku i końca;
- Zagadkowy jak Sfinks - np. człowiek owiany jakąś tajemnicą, na którą nikt nie zna odpowiedzi;
- Mury Jerycha - trudne przeszkody;
- Ciemności egipskie - nieprzeniknione ciemności;
- Salomonowa mądrość - sprawiedliwy wyrok;
- Jabłko Adama - chrząstka u mężczyzn, przenosić coś dławiącego, przeszkadzającego;
- Przenieść się na łono Abrahama - umrzeć;
- Ucho igielne - wąskie przejście, przejdą przez nie tylko sprawiedliwi;
- Węzeł gordyjski - trudny, nierozwiązywalny problem;
- Stajnia Augiasza- nieład, bałagan;
- Róg Amaltei - dobrobyt, obfitość;

- Beczka Donoid - niekończący się, bezsensowny trud;
- Prace Herkulesa - ogrom pracy;
- Olimpijski spokój- miejsce, gdzie jest cicho i spokojnie;
- Paniczny strach - panika, trwoga;
- Prometejski czyn - buntowniczy, heroiczny, twórczy;
- Arkadyjski nastrój - sielankowy, szczęśliwy, beztroski;
- Pod egidą - pod opieką, przewodnictwem;
- Pytyjska odpowiedź - niejasna, dwuznaczna;
- Niewierny Tomasz - niedowiarek, człowiek nieufny, sceptycznie nastawiony;
- Koń trojański - podarunek przynoszący nieszczęście;
- Laury olimpijskie - nagroda dla zwycięskiego zawodnika;
- Męki Tantalą - dręczące niezaspokajanie pragnienia;
- Absalomie, Absalomie - to okrzyk bólu ojcowskiego;
- Głos wołającego na pustyni - to nawoływania, rady, daremne, bezskuteczne;
- Pyrrusowe zwycięstwo - zwycięstwo, które kosztowało zbyt wiele ofiar;
- Przejść Rubikon - wykonać decydujący krok, podjąć zasadniczą, nieodwracalną decyzję;
- Wiek Matuzalemowy - sędziwy wiek, późna starość, Matuzalem miał żyć 969 lat (Stary Testament);
- Harfa Orfeusza - ktoś, kto umie oczarować słuchaczy swoimi umiejętnościami;
- Dłuto Pigmaliona - siła twórcza zdolna ożywić dzieło;
- Rzeź niewiniątek - zdarzenie, w którym padło wiele niewinnych ofiar;
- Cierniowa korona - cierpienia, męki;
- Miecz Damoklesa - groźba wisząca nad człowiekiem beztrosko używającym przyjemności życia;
- Praca Herkulesa - praca ponad ludzkie siły;
- Drakońskie prawa - bardzo surowe prawodawstwo;
- Wrócić z tarcza lub na tarczy - wrócić zwycięskim lub pokonanym z walki;
- Arka Noego - symbol przymierza, pokoju, zjednoczenia;
- Grób pobielany - człowiek obłudny;
- Hiobowe wieści - zła, przerażająca, katastroficzna wiadomość;
- Jeźdźcy Apokalipsy - zwiastuny nieszczęścia, końca;
- Kainowa zbrodnia - bratobójstwo;
- Kainowe znamię - piętno zbrodniarza, bratobójcy;
- Kamień węgielny - podstawa;
- Kolos na glinianych nogach - coś pozornie potężnego;
- Kozioł ofiarny;
- Krzew gorejący - cud;
- Listek figowy - przysłona nagości.